

Środki karne w polskim kodeksie karnym

Autor tekstu: **Mirosław Woroniecki**

Środki karne, we wcześniejszych regulacjach kodeksowych nazywane karami dodatkowymi pojawiły się w regulacjach karnych z początkiem XIX wieku, kiedy to dążono do ograniczenia władzy sędziowskiej i ujęcia jej w ściśle określone ramy. W odniesieniu do wymiaru kar oznaczało to konieczność przyjęcia w ustawie wszelkiego rodzaju dolegliwości związanych z represją karną. Następowало to poprzez określenie w ustawie tzw. skutków skazania, które były związane z poszczególnymi karami czy kategoriami czynów. Skutki dotyczyły przede wszystkim czci, majątku, wolności oraz innych praw jednostki. Stosowano je niejako automatycznie z mocy ustawy. Wraz z wykształceniem się tendencji do indywidualizacji kary i dążeniem do przyznania sędziemu większej swobody w doborze środków reakcji karnej, pojawiła się idea zastępowania instytucji skutków skazania przez kary dodatkowe orzekane obok kar zasadniczych.

W rezultacie w ramach systematyki kar wykształcił się podział kar na kary zasadnicze oraz kary dodatkowe. Pierwsze z wymienionych uchodziły za podstawową formę reakcji karnej i mogły być orzekane w sposób samoistny, drugie z kolei miały charakter uzupełniający. Traktowano je jako dodatek do kar zasadniczych i nie miały samodzielnego bytu.

W kodeksie karnym z 1932 roku występował podział na kary zasadnicze oraz dodatkowe. Katalog kar dodatkowych prezentował się w sposób następujący:

- (1) utrata praw publicznych;
- (2) utrata obywatelskich praw honorowych;
- (3) utrata praw wykonywania zawodu;
- (4) utrata praw rodzicielskich lub opiekuńczych;
- (5) przepadek przedmiotów i narzędzi;
- (6) ogłoszenie wyroku w pismach.

W literaturze przedmiotu uznawano, że rozróżnienie kar na kary zasadnicze i kary dodatkowe ma znaczenie czysto formalne i nie dotyka niejako ich istoty. Podkreślano, że kategoryzacja kar jest zależna przede wszystkim od decyzji ustawodawcy, który w różnych ustawach albo też w tej samej ustawie może uznać daną dolegliwość raz jako karę zasadniczą, innym razem jako karę dodatkową czy też skutek zarządzenia sądu. Równocześnie podkreślano fakt, że pomimo tego, iż w karach dodatkowych występuje element dolegliwości, to jednak istotnym ich zadaniem jest również zabezpieczenie społeczeństwa przed przestępczością. Toteż kary dodatkowe mogły występować w charakterze środków zabezpieczających, jeżeli zachodziła potrzeba ochrony społeczeństwa na przyszłość.

Katalog kar dodatkowych był wyczerpujący i KK nie znał innych kar dodatkowych. W doktrynie kary dodatkowe klasyfikowano według dobra prawnego, którego dotyczyły. Wyróżniano kary dodatkowe na czci, do których zaliczono kary polegające na wszelkiego rodzaju utracie praw, a także ogłoszenie wyroku w pismach oraz karę dodatkową na majątku w postaci przepadku przedmiotów majątkowych i narzędzi popełnienia przestępstwa.

Regulacja kodeksowa z 1969 roku utrzymała w mocy podział na kary zasadnicze oraz kary dodatkowe. Katalog kar dodatkowych prezentował się w sposób następujący [\[1\]](#):

- (1) utrata praw publicznych,
- (2) pozbawienie praw rodzicielskich lub opiekuńczych,
- (3) zakaz zajmowania określonych stanowisk, wykonywania określonego zawodu, lub prowadzenia określonej działalności,
- (4) zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych,
- (5) konfiskata mienia,
- (6) przepadek rzeczy,
- (7) podanie wyroku do publicznej wiadomości w szczególny sposób.

Zestawienie kar dodatkowych przyjętych przez K.K. z 1969 pokazuje, że regulacja ta wprowadziła w katalogu tych kar dwie nowe, dotychczas nie znane regulacjom karnym instytucje, a mianowicie: zakaz zajmowania określonych stanowisk oraz zakaz prowadzenia określonej działalności. Ponadto do norm kodeksowych zostały podniesione przepisy odnoszące się do

konfiskaty mienia oraz zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, regulowane wcześniej w ustawach szczegółowych.

Ze względu na różnorodny charakter kar dodatkowych, środki te w doktrynie klasyfikowano według różnych kryteriów. Dzieliąc kary dodatkowe według charakteru pełnionej funkcji wyróżnić można

było

kary:

- (1) o przeważającym charakterze represyjnym — pozbawienie praw publicznych,
- (2) o przeważającym charakterze prewencyjnym — zakaz zajmowania określonych stanowisk, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności oraz zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych;
- (3) o charakterze mieszanym, w którym przeplatał się element represji oraz prewencji — pozbawienie praw rodzicielskich lub opiekuńczych, przepadek rzeczy oraz podanie wyroku do publicznej wiadomości. [2]

Kodeks karny przewidywał, że kary dodatkowe z reguły orzeka się fakultatywnie. Obligatoryjne ich orzeczenie miało miejsce wówczas, gdy ustawa wyraźnie tak stanowiła. Sąd miał prawo odstąpić od orzeczenia kary dodatkowej, jeżeli zachodziły warunki do zastosowania nadzwyczajnego złagodzenia kary. Przedstawione powyżej kary dodatkowe można było orzekać w kumulacji.

Oznacza to, że sąd miał prawo orzec jednocześnie dwie lub więcej kar dodatkowych, jeżeli wystąpiły warunki kodeksowe uzasadniające orzeczenie tych kar oraz jeżeli było to uzasadnione okolicznościami sprawy. Kodeks karny z 1969 roku umożliwiał ponadto wymierzanie kar dodatkowych nie tylko obok kary zasadniczej, ale również zamiast kary zasadniczej, a także jako środek zabezpieczający. W uzasadnieniu do projektu tego kodeksu podkreślano, iż rola kar dodatkowych ulegnie wzmocnieniu w momencie uznania możliwości ich wymierzania samoistnego w wypadkach przestępstw mniejszej wagi.

Możliwość orzeczenia kar dodatkowych samoistnie, tj. zamiast kary zasadniczej kodeks przewidywał w ramach instytucji poprzestania na orzeczeniu kary dodatkowej. Samoistnie mogły być orzekane następujące kary: pozbawienie praw rodzicielskich lub opiekuńczych, zakaz zajmowania określonych stanowisk, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności, zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych oraz przepadek rzeczy. [3]

Zakres orzeczenia kar dodatkowych na podstawie art. 55 KK z 1969 roku ograniczony został do wypadków przedstawionych w art. 54 § 1 KK w brzmieniu pierwotnym oraz do przestępstw zagrożonych alternatywnie karą ograniczenia wolności albo karą grzywny. Samoistne orzeczenie kary dodatkowej było możliwe wówczas, gdy istniały ustawowe przesłanki orzeczenia danej kary dodatkowej oraz gdy cele kary zostały osiągnięte.

Należy dodać, iż przepis art. 54 § 1 KK od początku wzbudzał wiele wątpliwości interpretacyjnych, zwłaszcza na tle warunku koniecznego dla zastosowania art. 54 KK w postaci zagrożenia przestępstwa karą pozbawienia wolności. Samoistne orzeczenie kary dodatkowej było możliwe na podstawie art. 56 KK w ramach instytucji odstąpienia od wymierzenia kary. Jednakże jej zastosowanie zostało zawężone jedynie do wypadków, które określono w treści ustawy. Odstąpienie od wymierzenia kary mogło dotyczyć albo kary zasadniczej i dodatkowej, albo jedynie kary zasadniczej z orzeczeniem kary dodatkowej, jeżeli ponadto zachodziły warunki orzeczenia kary dodatkowej określonego rodzaju.

Warto wspomnieć, iż niektóre kary dodatkowe, ze względu na zapobiegawczy charakter mogły być również orzekane tytułem środka zabezpieczającego, gdy nie dochodziło do skazania sprawcy czynu zabronionego. Do katalogu tych kar zaliczano następujące kary: pozbawienie praw rodzicielskich lub opiekuńczych, zakaz zajmowania określonych stanowisk, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności, zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych lub innych pojazdów oraz przepadek rzeczy.

W obowiązującym kodeksie karnym z 1997 roku występujące uprzednio kary dodatkowe zastąpiono nazwą środki karne oraz rozbudowano ich katalog. W uzasadnieniu rządowego projektu kodeksu karnego wskazywano, że środki karne tracą niekiedy swój ściśle penalny charakter, spełniając także funkcję kompensacyjną (np. naprawienie szkody). Jednakże nie zawsze celem twórców kodyfikacji karnych jest zwiększenie represyjności kary.

Taki pogląd znajduje akceptację przedstawicieli doktryny. Środki karne nie służą tylko zwiększeniu dolegliwości kary. W wypadku takich środków jak np. świadczenie pieniężne, nawiązka czy obowiązek naprawienia szkody na czoło wysuwa się ich funkcja kompensacyjna. Nie oznacza to jednak, że są one całkowicie pozbawione funkcji represyjnej czy prewencyjnej. Funkcję zarówno kompensacyjną, jak i represyjną może pełnić także przepadek. [4]

Środki karne mają za zadanie spełnienie także roli prewencyjnej, podobnie jak kary. Nie ulega wątpliwości, że przedstawiony w kodeksie karnym z 1997 katalog środków karnych, w przeciwieństwie do kar dodatkowych z regulacji kodeksowej z 1969 roku, w większym zakresie uwzględnia konieczność realizacji przez prawo funkcji kompensacyjnej. Kolejną różnicą jest charakter kar dodatkowych, nazywanych obecnie środkami karnymi, które mają mieć jak wskazuje ich nazwa, drugorzędną, akcesoryjną rolę do spełnienia w stosunku do kar zasadniczych, chociaż ich dolegliwość dorównuje niekiedy karze klasycznej, a niekiedy nawet ją przekracza.

Obecnie obowiązujący kodeks karny wyróżnia następujące środki karne:

- (1) pozbawienie praw publicznych,
- (2) zakaz zajmowania określonego stanowiska, wykonywania określonego zawodu,
- (3) zakaz prowadzenia działalności związanej z wychowaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub z opieką nad nimi,
- (4) zakaz prowadzenia określonej działalności gospodarczej,
- (5) obowiązek powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, zakaz kontaktowania się z określonymi osobami lub zakaz opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu,
- (6) zakaz wstępu na imprezę masową,
- (7) zakaz prowadzenia pojazdów,
- (8) zakaz wstępu do ośrodków gier i uczestnictwa w grach hazardowych;
- (9) przepadek,
- (10) obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienie za krzywdę,
- (11) nawiązkę,
- (12) świadczenie pieniężne,
- (13) podanie wyroku do publicznej wiadomości.

Przedstawione powyżej środki karne można klasyfikować według różnego typu kryteriów. Można podzielić je na takie, w których przeważa element represyjny albo prewencyjny. Do środków o przewadze elementu represyjnego zaliczamy pozbawienie praw publicznych i przepadek przedmiotów lub korzyści uzyskanych z popełnienia przestępstwa, natomiast do środków o przewadze elementu prewencyjnego określone w art. 39 ust.2, 2a i 2b zakazy, obowiązek powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach, przepadek przedmiotów służących do popełnienia przestępstwa oraz podanie wyroku do publicznej wiadomości. Inne środki jak obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, a w pewnym zakresie również nawiązka i świadczenie pieniężne mają z kolei charakter kompensacyjny.

Można także wyróżnić środki o charakterze terminowym, orzekane na określony czas oraz środki karne, które nie posiadają charakteru terminowego. Przykładem środków o charakterze terminowym może być pozbawienie praw publicznych, zakaz zajmowania określonego stanowiska, wykonywanie określonego zawodu czy też prowadzenia określonej działalności gospodarczej.

Środki karne o charakterze terminowym co do zasady orzeka się w wymiarze od roku do lat 10, tak jak pozbawienie praw publicznych, zakaz zajmowania określonego stanowiska, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności, zakaz wstępu do ośrodków gier i uczestnictwa w grach hazardowych, nakaz opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, zakaz prowadzenia pojazdów. Bywają jednak przypadki, iż ich wymiar jest znacznie wyższy sięgający np. 15 lat. Środki orzekane od roku do 15 lat to zakaz prowadzenia działalności związanej z wychowaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub opieką nad nimi, obowiązek powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, zakaz kontaktowania się z określonymi osobami, zakaz zbliżania się do określonych osób lub zakaz opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu.

Ostatnimi czasami bardzo często stosowanym środkiem karnym terminowym jest zakaz stadionowy tj. zakaz wstępu na imprezę masową, który wymierza się zazwyczaj na 2 do 6 lat. Terminowe środki karne orzeka się w latach. Nie można zatem orzec środka karnego w miesiącach bądź w latach i miesiącach.

W szczególnych sytuacjach ustawodawca przewiduje możliwość orzeczenia środków karnych na zawsze. Dotyczy to zwłaszcza zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, obowiązku powstrzymywania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami lub opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu oraz zajmowania wszelkich określonych stanowisk, wykonywania wszelkich określonych zawodów albo prowadzenia działalności związanej z wychowaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub z opieką

nad nimi.

Bieg okresu, na który został wyznaczony środek karny rozpoczyna się od daty uprawomocnienia orzeczenia i nie biegnie w trakcie odbywania przez sprawcę kary pozbawienia wolności, chociażby była ona orzeczona za inne przestępstwo. W szczególnie uzasadnionych sytuacjach sąd może skrócić czas trwania środka terminowego, uznając go za wykonany już po upływie połowy pierwotnego okresu, na jaki został orzeczony. Środek terminowy orzeczony na zawsze może zostać uznany za wykonany dopiero po upływie 10 lat jego stosowania.

Według innego podziału wyodrębnia się również środki o charakterze majątkowym i środki karne o charakterze niemajątkowym. Do tych pierwszych zaliczony został przepadek, obowiązek naprawienia szkody, zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, nawiązkę oraz świadczenie pieniężne. Pozostałe środki, które ustawodawca ustanowił w kodeksie mają charakter środków karnych niematerialnych.

O środkach karnych orzekanych kumulatywnie tj. obok kary zasadniczej M.Melezini pisze następująco:

Środki karne wymienione w art. 39 KK mogą być wymierzone obok kary, stanowiąc jej uzupełnienie. Łączenie środka karego z karą możliwe jest wówczas, gdy spełnione są ustawowe przesłanki orzeczenia środka karnego. Trzeba podkreślić, że brzmienie przepisu określającego podstawy orzeczenia środka karnego każdorazowo przesądza, czy orzeczenie go jest fakultatywne czy obligatoryjne. Należy mieć jednak świadomość, że wymierzenie środka karnego kumulatywnie z karą wzmacnia działanie kary, wydatnie podnosząc represyjność całego orzeczenia. Wobec tego zgodzić się należy z poglądem, iż w przypadku gdy środek karny ma charakter fakultatywny, szczególna uwaga trzeba poświęcić celowości jego wymierzenia. Kodeks karny nie wyklucza łączenia środków karnych. Sąd może orzec jednocześnie kilka środków karnych, oczywiście jeżeli zachodzą warunki ich orzeczenia, a przy tym jeżeli kumulacja środków będzie uzasadniona. W piśmiennictwie z akceptacją spotkała się możliwość kumulacji środków karnych pełniących funkcje prewencyjne ze środkami karnymi o charakterze kompensacyjnym, np. orzeczenie zakazu prowadzenia pojazdów połączone z orzeczeniem obowiązku naprawienia szkody. Zastrzeżenia wzbudziło natomiast łączenie w jednym orzeczeniu kilku środków karnych o dolegliwości majątkowej, np. orzeczenie kary grzywny i obok tej kary obowiązku naprawienia szkody oraz nawiązki orzeczonej na cel społeczny związany ze służbą zdrowia. Uznano, że nie może nastąpić zwielokrotnienie w orzeczeniu np. środków karnych o charakterze majątkowym, gdyż wówczas zamiast celu kompensacyjnego zwiększyłaby się jedynie suma dolegliwości. Toteż słusznie zwraca się uwagę, że dodatkowe orzeczenie środka karnego czy środków karnych nie jest dopuszczalne jeżeli zwiększona w ten sposób dolegliwość przekroczy granice określone przez zasadę współmierności kary do stopnia winy i stopnia społecznej szkodliwości czynu (art. 53 § 1 KK).

Należy również wskazać, iż część środków karnych można orzec wyłącznie w wyroku skazującym, inne mogą być także orzekane przy stosowaniu warunkowego umorzenia postępowania, a nawet w przypadku bezwarunkowego umorzenia z uwagi na znikomy stopień społecznej szkodliwości lub niepoczytalność sprawcy tytułem środków zabezpieczających.

Orzekane środki karne z reguły towarzyszą karze lub środkowi probacyjnemu. Podstawą ich orzekania są regulacje części ogólnej kodeksu karnego, a nie przepisy części szczególnej. Środki karne nie stanowią więc elementu ustawowego zagrożenia karą i nie wyznaczają granic tego zagrożenia. Wyjątkowo jednak środki karne mogą być także orzekane samoistnie. W szczególności dotyczy to przypadku skorzystania przez sąd z instytucji odstąpienia od wymiaru kary i poprzestania na wydaniu wyroku uznającego sprawcę winnym i orzeczenia środka karnego. [5].

Środki karne mogą być orzekane również w wypadku skazania oskarżonego bez przeprowadzenia rozprawy. Piotr Gensikowki pisze o tym temat następująco: "Nie ulega wątpliwości, że w ramach konsensualnego trybu rozstrzygania spraw karnych z art. 335 KPK jest dopuszczalne odstąpienie od wymierzenia kary na podstawie art. 59 KK. Ustalenie zatem w niniejszym opracowaniu, że instytucja samoistnego orzeczenia środka karnego z art. 343 KPK stanowi szczególną odmianę odstąpienia od wymierzenia kary z art. 59 KK skłania do określenia ich relacji w ramach skazania bez rozprawy.

W tej kwestii w doktrynie zaprezentowany został pogląd, że w wypadku przestępstw zagrożonych karą nie przekraczającą 3 lat pozbawienia wolności sąd, wydający wyrok w ramach

skazania bez rozprawy, będzie miał do dyspozycji dwie możliwości: albo odstąpienie od wymierzenia kary na podstawie art. 59 KK albo też zastosowanie instytucji z art. 343 § 1 i § 2 pkt 3 KPK.

Ze stanowiskiem tym nie sposób się zgodzić. Jest bezsporne, że w art. 343 § 2 pkt 3 KPK ustawodawca określił jedynie górną granicę ustawowego zagrożenia (kara nie przekraczająca 5 lat pozbawienia wolności) czynów przestępnych, w wypadku których sąd może zastosować przewidzianą w nim instytucję.

Tym samym w przepisie tym brak jest wyraźnej wskazówki wyznaczającej dolną granicę ustawowego zagrożenia czynów przestępnych, co do których sąd może odstąpić od wymierzenia kary w tym trybie. W tym celu niezbędne jest zatem odwołanie się do istoty i przesłanek instytucji unormowanej w przepisie. Samoistne orzeczenie środka karnego z art. 343 KPK stanowi szczególną odmianę odstąpienia od wymierzenia kary z art. 59 KK, do której mają zastosowanie przesłanki przewidziane w tym ostatnim przepisie. Wyjątkiem w tym względzie jest właśnie katalog przestępstw, co do których istnieje wyłącznie możliwość odstąpienia od wymierzenia kary na podstawie art. 343 KPK. Z tego też względu należy przyjąć, że jeżeli mamy do czynienia z czynami przestępnymi zagrożonymi karą nie przekraczającą 3 lat pozbawienia wolności albo alternatywnie karami wymienionymi w art. 32 pkt 1-3 KK, to odstąpienie od wymierzenia kary i orzeczenie środka karnego w ramach skazania bez rozprawy jest możliwe jedynie na podstawie art. 59 KK "

Warto również wskazać, iż w regulacji kodeksowej uregulowano instytucje, które nie mają charakteru środków karnych, choć spełniają podobne funkcje kompensacyjne i zabezpieczające. W szczególności należy w tym przypadku zwrócić uwagę na brzmienie art. 52 KK zgodnie, z którym w przypadku skazania za przestępstwo przynoszące korzyść majątkową osobie fizycznej, prawnej lub jednostce organizacyjnej nie mającej osobowości prawnej, a popełnione przez sprawcę, który działał w jej imieniu lub interesie, sąd ma obowiązek zobowiązać podmiot, który uzyskał korzyść majątkową do jej zwrotu w całości lub w części na rzecz Skarbu Państwa.

Regulację tę traktuje się jako pierwowzór odpowiedzialności karnej osób prawnych i ma na celu pozbawienie nienależnej korzyści pochodzącej z przestępstwa uzyskanej przez inny podmiot niż sam sprawca. Z kolei art. 51 KK przewiduje, iż sąd uznając za celowe orzeczenie pozbawienia lub ograniczenia praw rodzicielskich, jak i opiekuńczych w razie popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego lub we współdziałaniu z nim zawiadamia o tym właściwy sąd rodzinny. W literaturze przedmiotu podkreśla się jednak, że owo zawiadomienie nie ma wpływu na treść orzeczenia sądu rodzinnego, a jego celem jest ewentualne zabezpieczenie interesów małoletnich, nad którymi sprawca sprawuje opiekę.

W obu przedstawionych przykładach ustanowione środki nie są w sposób bezpośredni skierowane przeciwko interesom sprawcy i nie przyczyniają się do ograniczenia jego sfery praw i wolności, co stanowi cechę konstytutywną środka karnego orzeczanego w ramach zindywidualizowanej odpowiedzialności karnej sprawcy. Z tego też względu w literaturze przedmiotu wyraża się niekiedy wątpliwość odnośnie tego, czy tradycyjne środki karne, jak przepadek, których przedmiotem są prawa innych osób niż sprawcy przestępstwa, spełniają wskazane powyżej cechy.

Polski kodeks karny prezentuje model sankcji względnie oznaczonych, co oznacza, że sankcje karne przewidziane w ustawie za naruszenie norm sankcjonowanych określone są w sposób ramowy i dopiero w każdorazowym konkretnym akcie wymiaru kary następuje ich konkretyzacja. Popularnie przyjęło się mówić, że grożąca za naruszenie normy kara to kara określona w sankcji przepisu części szczególnej kodeksu karnego opisującego dany typ czynu zabronionego.

Faktycznie jednak konkretyzacja kary to nie tylko odniesienie się do przewidzianej w danym przepisie sankcji, ale jest to możliwość wymierzenia kary rozumianej jako suma możliwych do orzeczenia za popełnione przestępstwo konsekwencji karnych, a więc orzeczenia tego, co nazywamy karami sensu stricte (art. 32 KK), środkami karnymi (art. 39) oraz środkami probacyjnymi (art. 66 i 69 KK).

Przypisy:

[1] M. Melezini, Środki karne, w: System Prawa Karnego tom 6, Kary i środki karne. Poddanie sprawcy próbie, M. Melezini red., CH BECK, Warszawa 2010, s. 405.

[2] Z. Buchała, A. Zoll, Polskie prawo karne, W-wa 1997 r. s.371

[3] M. Melezini, System Prawa Karnego, t.6 s.409

[4] M. Królak, Środki karne, w: Prawo karne - część ogólna, s. 383 - 384.

[5] M. Melezini System Prawa Karnego t.6, s.416,442,6. P. Gensikowski Instytucja orzeczenia środka karnego bez rozprawy, Przegląd Sądowy, 2007, nr.4

Mirosław Woroniecki

Adwokat, specjalista prawa gospodarczego, cywilnego i prawa karnego gospodarczego, historyk doktryn politycznych i prawnych, doradca organizacji pozarządowych.

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 29-11-2013)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,9465) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,9465>)

Contents Copyright © 2000-2012 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2012 Michał Przech

Właścicielem portalu Racjonalista.pl jest Fundacja Wolnej Myśli.

Autorem portalu jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tego portalu i jakiegokolwiek jego części.

Wszystkie elementy tego portalu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tego portalu oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tego portalu i nie korzystać z jego zasobów.

Informacje zawarte na tym portalu przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów portalu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na portalu. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki prezentuje.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych portalu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl